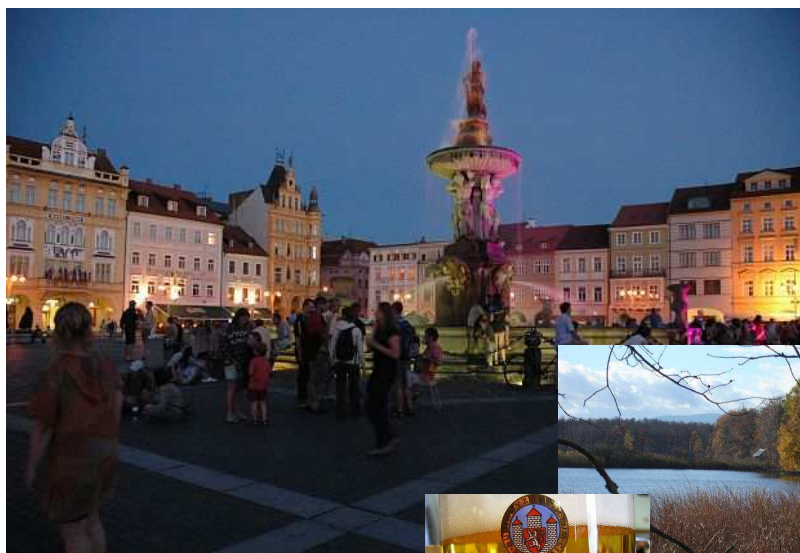

Pozvánka na 35. etologickou konferenci České a Slovenské etologické společnosti

Výbor ČSEtS ve spolupráci s katedrou zoologie Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity si Vás dovoluje pozvat ve dnech **13. - 15. 11. 2008** do Českých Budějovic na 35. etologickou konferenci. Konference je pořádána k nedožitým osmdesátinám prof. Zdeňka Veselovského.

Místo konání: Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity a Biologické centrum AV ČR, Branišovská 31, České Budějovice.

Termín konference: 13. - 15. 11. 2008

Ubytování a stravování: Ubytování pro studenty na kolejích JU, počet míst omezen. Stravování v menze JU, (možno objednat snídaně, obědy i večeře).

Termín uzávěrky abstraktů byl k **14. 7. 2008** a termín ukončení plateb byl k **15. 9. 2008**.

Veškeré další informace o konferenci naleznete na stránkách :

<http://www.csets.sk/konf08/ubytovani.php>.

Kontakt na organizátory:

Martina Konečná

Přírodovědecká fakulta JU

Branišovská 31

37005 České Budějovice

tel. 389022254

email: konecnamar@yahoo.com

Úvodní slovo předsedy

Vážené kolegyně a kolegové,

předně bych se vám jménem Výboru rád omluvil, že se k vám toto číslo Zpravodaje dostává až po tak dlouhé době. Mohl bych samozřejmě jmenovat celou řadu pádných i méně pádných důvodů, ale nebudu vás jimi obtěžovat a raději se vynasnažím, aby tomu tak příště již nebylo.

Na předchozí úspěšné konferenci, která se konala loni v Nitře a za jejíž organizaci bych chtěl zpětně poděkovat Michalu Uhrinčatovi, proběhla také tradiční Valná hromada. Na ní došlo k několika významným rozhodnutím, se kterými bych vás chtěl seznámit. Předně společnost až do té doby formálně fungovala podle stanov schválených ještě za dob federace (tj. jako Československá etologická společnost). Od té doby uběhla celá řada let a také fungování společnosti se do určité míry změnilo, takže se výbor rozhodl navrhnout některé změny ve stanovách k posouzení Valné hromadě. Po mnoha podnětných diskusích se podařilo nové stanovy společnosti schválit a jejich konečnou verzi schválenou ministerstvem vnitra ČR naleznete v tomto čísle Zpravodaje. Při této příležitosti bych chtěl poděkovat všem, kteří se na jejich přípravě podíleli, a to zejména Jorze Drábkové, jež celé věci věnovala značné úsilí. Členové ze Slovenska se nemusí děsit, že je společnost zaregistrována pouze v ČR; jde o formální krok a členství je rovnocenné bez ohledu na státní příslušnost. Rozhodli jsme se pro tuto variantu před statutem společnosti mezinárodní, jež by byla legislativně komplikovanější a zároveň by vyžadovala předkládat daňová přiznání v jednotlivých zemích působnosti.

Hlavním motivem ke změně stanov však bylo vytvoření formálně korektního systému účetnictví. Zároveň se nám podařilo úspěšně odevzdat daňové přiznání. Zde patří můj dík a obdiv pokladnici Radce Šárové. Pokud byste viděli rozměry šanonu, který k této operaci bylo třeba vytvořit, asi byste podobně jako já pokorně padli na kolena. Odevzdávání daňového přiznání, kromě toho, že jsme k tomu vázáni zákonem, je též podmínkou pro přijímání sponzorských darů.

Třetí hlavní změnou schválenou loňskou Valnou hromadou bylo rozšíření mandátu členů výboru z jednoho na dva roky. K tomuto kroku jsme se odhodlali proto, že roční výměny významně narušovaly kontinuitu práce celého Výboru (myšleno zhruba: sotva se to - např. práce s webem, účetnictví apod. – někdo naučil, už ho vystřídali). Je však pravda, že zlí jazykové by mohli tvrdit, že se jednalo o mocenský úskok stávajících členů Výboru, aby si mohli svá teplá místa podržet o něco déle.

V rámci loňské konference jsme již jako tradičně oceňovali nejlepší studentský poster a studentskou přednášku, sponzorované časopisem Vesmír. Jména laureátů naleznete také v tomto Zpravodaji. Navíc jsme též měli možnost poblahopřát k 50. narozeninám významnému členu společnosti Marku Špinkovi. Při této příležitosti jsem s ním nejen o jeho ohlédnutích za etologickou dráhou vedl rozhovor, jehož přepis je dalším z příspěvků v tomto čísle.

Letos se nám podařilo vyhlásit již druhý ročník Ceny Prof. Zdeňka Veselovského, kterou společnost uděluje na podporu studentských výzkumných projektů, konferenčních vystoupení či studijních pobytů. Jména jak loňských, tak i letošních vítězů nejdete dále ve Zpravodaji a vystoupení některých z nich pak můžete shlédnout na nadcházející konferenci v Českých Budějovicích. Konference je věnována nedožitým 80. narozeninám čestného člena společnosti Prof. Zdeňka Veselovského. Při této příležitosti byste se též měli dočkat zvláštního čísla Zpravodaje, které mu bude věnováno.

A protože konference je již za dveřmi, chtěl bych vás na ni co nejsrdečněji pozvat.

Jan Havlíček

Zápis z Valné hromady ze 34. konference ČSEtS

K. Vlček, B. Bilčík

Program valné hromady:

- 1) Úvod (Havlíček)
- 2) Přehled o činnosti:
 - Studentská cena ČSEtS (Havlíček)
 - Změna tváře webu (Vlček)
 - Letní etologická škola (Havlíček)
 - Organizace konference (Uhrinčat)
- 3) Hospodaření společnosti (Šárová, Bilčík)
- 4) Zpráva revizní komise (Stella)
- 5) Přijetí nových členů a vyloučení neplatičů (Šárová)
- 6) Zpravodaj (Bilčík)
- 7) Návrh změn statusu a stanov společnosti a diskuze (Šárová)
- 8) Návrh příští konference ČB (Havlíček)
- 9) Volba volební komise (návrh: Juhás, Šustr, Pivoňková)
- 10) Volba nového výboru a revizní komise
- 11) Poděkování a závěr (Havlíček)

Ad 2) - Bude opět cena pro studenty – její výše bude podle hospodaření společnosti. Jestli se bude jmenovat po Prof. Veselovském závisí na souhlasu příbuzných.

- Návrh na jednokolové posuzování abstraktů na konferenci. Aktuality by měly mít datum vypršení a automaticky mizet. Aktuality by se mohly automaticky zasílat emailem členům společnosti, nastavit rovnou pro všechny členy, udělat možnost přihlásit, odhlásit. Návrh vytvořit sekci pro členy společnosti (informace o zaplacení příspěvků, fotografie z konference, přidávání přednášek).

- Letní etologická škola bude jednou za dva roky (2008 nebude).

- Organizace konference. Omluva výboru za pozdní dodání programu. Diskuze k pozdnímu podávání přihlášek. Návrh udělat konferenční workbook. Pokud to bude možné, lepší by bylo společné ubytování blízko konferenčního centra.

Ad 3) Hospodaření společnosti je v příloze rozepsáno samostatně pro českou a slovenskou část.

Ad 4) Revizní komise neshledala v hospodaření společnosti žádné závady.

Ad 5) Představili se a hlasováním bylo přijato 7 nových členů společnosti.

Ad 6) Nejbližší číslo Zpravodaje společnosti bude v prosinci. Výzva členům aby přispívali. Zasílání téměř výhradně elektronickou formou.

Ad 7) Několik možností změny statutu společnosti – a) zrušit společnost a založit mezinárodní, b) zrušit společnost a založit českou s mezinárodní odnoží, c) zachovat současný stav (občanské sdružení) s tím, že Slováci by byli zahraniční členové. Hlasováním (38 za, 0 proti a zdrželo se) byla vybrána možnost c). Projednání nových stanov společnosti s bohatou diskuzí. Návrh zachovat v názvu společnosti velké Č a S, i když je to gramaticky nesprávné. Návrh automatického zániku členství po dvou letech z důvodu neplacení členských příspěvků. Prodiskutována volební doba výboru na 1 rok anebo 2 roky. Hlasování: 1 rok výboru: pro 11, proti 21, zdrželo se 4. Revizní komisi by měla mít informace o hospodaření společnosti v předstihu. Návrh zrušení zápisného. Možnost zaplatit současně s konferenčním poplatkem i členský příspěvek. Nárok na zlevněný konferenční poplatek jen pokud budou současně uhrazeny všechny dluhy společnosti. Slovenský účet se zruší, zůstane pokladna, členské tedy bude možno platit pouze na konferenci nebo poštovní poukázkou. Návrh doplnit stanovy o způsob zániku společnosti, statutárního zástupce, práva a povinnosti člena a výboru.

Ad 8) Prezentace další konference 2008 v Českých Budějovicích u příležitosti nedožitých osmdesátin Prof. Z. Veselovského.

Ad 9) Zvolena volební komise: pro 33, proti 1, zdrželo se 2.

Ad 10) Návrh nového výboru - současný výbor bez Heleny Chaloupkové + Martina Konečná. Volební komise zhodnotila výsledek tajného hlasování. Nový výbor byl zvolen následujícím počtem hlasů: Bilčík 28, Drábková 27, Havlíček 27, Konečná 25, Šárová 28, Uhrinčat' 28, Vlček 27. Revizní komise: Botto 21, Stella 21.

Hospodaření společnosti

R. Šárová, B. Bilčík

ČR

STAV k 31. 12. 2006	74 704,11 Kč
u Čs. spořitelny (účet č. 375159-018)	64 227,11 Kč
pokladní hotovost	10 477,00 Kč
STAV k 31. 10. 2007	108 541,18 Kč
u Čs. spořitelny	99 779,18 Kč
pokladní hotovost	8 762,00 Kč
PŘÍJMY celkem	36 696,07 Kč
VÝDAJE celkem	2 859,00 Kč

SR

STAV k 31. 12. 2006	
účet	7590,- Sk
pokladňa	4000,- Sk
STAV k 1. 11. 2007	
účet	7290,- Sk
pokladňa	4000,- Sk
PŘÍJMY celkovo	0 Sk
VÝDAJE celkovo	300,- Sk (poplatky za vedenie)

Členské poplatky pro rok 2008

- 200 Kč/Sk
- 100 Kč/Sk- studenti/důchodci
- Číslo účtu u České Spořitelny, a.s.: 1921872369/0800
- při platbě bankovním převodem do zpráv pro příjemce uveďte prosím jméno kvůli identifikaci platby
- platba členov zo Slovenska v hotovosti na konferencii

Automatické ukončení členství: pokud nebudou poplatky zaplacený po sobě ve dvou kalendářních letech, bude členství automaticky ukončeno.

Nové stanovy a nový název ČSEtS

Výbor ČSEtS se rozhodl aktualizovat zastaralé stanovy společnosti a požádat o jejich přijetí a zároveň o změnu názvu společnosti z Československé etologické společnosti na Českou a Slovenskou etologickou společnost dopisem předsedy společnosti na Ministerstvo vnitra ČR. Změna byla projednána na Valném shromáždění během 37. konference ČSEtS v loňském roce.

Dopis předsedy ČSEtS odešel na začátku října letošního roku a na konci října jsme obdrželi souhlasnou odpověď z Ministerstva vnitra ČR.

Nové stanovy nabyly účinnosti dnem jejich schválení Valným shromážděním, tzn. **8. 11. 2007.**

Stanovy byly obratem vyvěšeny na webových stránkách společnosti: <http://www.csets.sk/>.

Stanovy občanského sdružení Česká a Slovenská etologická společnost, o.s. dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

1. Název sdružení

Česká a Slovenská etologická společnost, o.s. (dále jen „ČSEtS“)

2. Sídlo a působnost sdružení

ČSEtS je otevřené odborné sdružení občanů s působností v České Republice.

ČSEtS je právnickou osobou se sídlem ve Výzkumném ústavu pro živočišnou výrobu na adrese Přátelství 815, Praha-Uhřetěves, 104 01 a vyvíjí činnost v souladu s platnou českou legislativou.

ČSEtS je zakládána na dobu neurčitou.

3. Činnost sdružení, poslání a cíle činnosti

ČSEtS přispívá k rozvoji vědeckého studia a vzdělávání v oblasti chování zvířat a lidí. K naplňování cílů má přispět zejména následující činnost sdružení:

- 3.1. Pořádání vědeckých konferencí a speciálních seminářů.
- 3.2. Vydávání zpravodaje společnosti.
- 3.3. Napomáhání popularizaci oboru.
- 3.4. Zprostředkovávání styků a spolupráce s obdobnými českými, mezinárodními a zahraničními organizacemi.
- 3.5. Usilování o prosazení etologických témat ve výzkumu.
- 3.6. Zabezpečení informační sítě v oboru.
- 3.7. Zajištění konzultační činnosti v oboru (školení, legislativa apod.).

3.8. Podporování etologicky zaměřených výzkumných projektů z řad studentů.

4. Práva a povinnosti členů sdružení

4.1. Vznik členství

4.1.1. Členem se může stát každý zájemce o etologii, který podá přihlášku, v níž se zavazuje (i) přispívat k plnění cílů společnosti, (ii) platit členské příspěvky a (iii) dodržovat stanovy společnosti.

4.1.2. Čestným členem se může stát ten, kdo publikací v mezinárodních vědeckých časopisech přispěl k rozvoji etologie jako vědní disciplíny nebo kdo svými publikacemi či přednáškami významně přispěl k šíření etologických znalostí. Čestný člen je zproštěn placení členských příspěvků. Návrh na čestné členství může podat kterýkoliv člen ČSEtS; návrh musí být schválen Valným shromážděním. Čestné členství je podmíněno souhlasem navrženého, pokud se nejedná o čestné členství udělené *in memoriam*.

4.2. Členové sdružení mají právo účastnit se činnosti sdružení a být členy jeho orgánů.

4.3. Členové sdružení jsou povinni řídit se stanovami sdružení a dle svých možností napomáhat činnosti a plnění cílů sdružení.

4.4. Členové sdružení jsou povinni platit roční členské poplatky. Člen sdružení má nárok na členské výhody, jimiž mohou být například snížený konferenční poplatek či bezplatné poskytnutí zpravodaje společnosti. Výhody spojené s členstvím může člen využívat pouze v případě zaplacení členského příspěvku pro daný kalendářní rok (v případě dluhu i za roky předchozí) do data vyhlášeného Výborem.

4.5. Zánik členství

Členství člena ve sdružení zaniká:

4.5.1. Vystoupením člena ze sdružení, a to okamžikem, kdy je Výboru sdružení doručeno oznámení člena o tom, že člen ze sdružení vystupuje.

4.5.2. Na základě neplacení příspěvků (po dobu 2 let a delší, i přes upomenutí zaslané pokladníkem).

4.5.3. Vyloučením člena sdružení z důvodu hrubého porušení stanov sdružení nebo z jiných vážných důvodů schválených na návrh kteréhokoli člena sdružení Valným shromážděním. Pokud Valné shromáždění nerozhodne jinak nabývá vyloučení platnosti ukončením zasedání Valného shromáždění.

Členství zaniklé z důvodů uvedených v bodech 4.5.1. a 4.5.2. oznámí Výbor členům sdružení na zasedání Valného shromáždění.

5. Orgány sdružení

5.1. Orgány ČSEtS jsou:

- Valné shromáždění
- Výbor
- Revizní komise

5.2. Nejvyšším orgánem ČSEtS je **Valné shromáždění**, které je složeno ze všech členů sdružení.

5.2.1. Valné shromáždění se schází alespoň jednou ročně v rámci konference. Všichni členové sdružení jsou na něj Výborem zváni nejméně měsíc předem emailem nebo vyvěšením informace na webových stránkách ČSEtS.

5.2.2. Valné shromáždění může být rovněž svoláno v naléhavých případech na písemnou žádost jedné třetiny členské základny do doby dvou měsíců.

5.2.3. Valné shromáždění je schopné usnášení při účasti nadpoloviční většiny všech registrovaných členů sdružení nebo při účasti minimálně 20 členů sdružení po uplynutí jedné hodiny od zahájení schůze Valného shromáždění.

5.2.4. Do působnosti Valného shromáždění patří zejména:

5.2.4.1. Schvalování změn stanov sdružení.

5.2.4.2. Schvalování jednacího řádu a programu činnosti sdružení.

5.2.4.3. Volení členů do Výboru a Revizní komise a právo je odvolat.

5.2.4.4. Vyloučení členů ze sdružení.

5.2.4.5. Schvalování výše členských příspěvků na základě návrhu Výboru.

5.2.4.6. Navrhování rozpočtové strategie ČSEtS na další rok na základě zprávy o hospodaření ČSEtS v předchozím roce vypracované Výborem.

5.2.4.7. Přejímání zpráv o činnosti Výboru a činnosti Revizní komise.

5.2.5. Členové sdružení se zúčastňují jednání Valného shromáždění osobně, anebo v zastoupení zmocněncem na základě písemné plné moci.

5.2.6. Změnu stanov (včetně názvu společnosti, sídla apod.) schvalují dvě třetiny všech registrovaných členů přítomných na zasedání Valného shromáždění.

5.3. **Výbor** tvoří tyto činovníci:

- předseda
- místopředseda
- tajemník
- pokladník
- správce webových stránek
- 2 další členové

Výše uvedené funkce jsou rozděleny mezi činovníky volbou, která je provedena v rámci Výboru.

5.3.1. Do působnosti Výboru patří zejména:

5.3.1.1. Schvalování nových členů sdružení a oznámení o přijetí nových členů na zasedání Valného shromáždění.

5.3.1.2. Schvalování rozpočtu sdružení na další rok na základě návrhu Valného shromáždění a zhodnocení hospodaření ČSEtS v předchozím roce Revizní komisí.

5.3.1.3. Organizování konference společnosti; schvalování výše poplatků na konference a speciální semináře pořádané sdružením.

5.3.2. Členové Výboru jsou obvykle voleni na období dvou let v tajných volbách prostou většinou přítomných na Valném shromáždění. Mandát ve Výboru je omezen na dvě po sobě jdoucí funkční období.

5.3.3. Členové Výboru jsou po dobu svého funkčního období zproštěni placení členských příspěvků.

5.3.4. Jménem sdružení jsou oprávněni jednat a) předseda v plném rozsahu, příp. místopředseda v jeho zastoupení, b) pověření členové Výboru v rozsahu zmocnění.

5.3.5. Předsednictvo Výboru je tvořeno předsedou a místopředsedou a svolává zasedání Výboru (lze i formou internetové konference) k závažným rozhodnutím (např. při projednání návrhu o udělení členství, zřízení a jmenování komisí apod.), nejméně však jednou v mezidobí mezi Valnými shromážděními. O svolání Výboru může požádat kterýkoliv jeho člen; předsednictvo je povinno v takovém případě svolat výbor do 21 dnů.

5.3.6. Tajemník s eventuální pomocí pokladníka vyřizuje agendu související s běžným chodem sdružení (a to především tuzemskou a zahraniční korespondenci, mezinárodní spolupráci, sponzoring, reklamu společnosti). O této agendě průběžně informuje předsednictvo; o závažných případech hlasuje Výbor.

5.3.7. Pokladník má na starosti správu databáze členů společnosti, vedení pokladního deníku, evidenci placení členských příspěvků, včetně zasílání upomínek dlužníkům.

5.3.8. Správce webových stránek spravuje chod webových stránek sdružení a provádí potřebné aktualizace.

5.3.9. Zbývající dva členové spolu s ostatními členy Výboru mají na starost organizaci pravidelné každoroční konference sdružení, která především zahrnuje určení místa a termínu konání konference, koordinaci odborného posuzování přihlášených abstraktů, vytvoření programu konference (přednášková a posterová sekce), zajištění ubytování, stravování a registrace pro přihlášené účastníky.

5.4. **Revizní komise** působí jako samostatný kontrolní orgán, zodpovědný za svou činnost Valnému shromáždění.

5.4.1. Revizní komisi tvoří nejméně dva členové společnosti navržení jakýmkoliv členem společnosti a schválení Valným shromážděním. Členství

v Revizní komisi je obvykle dvouleté a mandát je omezen na dvě po sobě jdoucí funkční období. Úkolem Revizní komise je především kontrola dodržování stanov a veškeré hospodářské činnosti společnosti na základě podkladů vyžádaných od Výboru.

5.4.2. Členové Revizní komise nesmí být členy Výboru, ale mají právo se účastnit zasedání a provozních schůzek Výboru a jsou na ně vždy zváni.

5.4.3. Revizní komise každoročně informuje Valné shromáždění o výsledcích provedené kontroly.

6. Zásady hospodaření

6.1. Hospodaření sdružení se řídí rozpočtem. Návrh rozpočtu sestavuje pokladník spolu s tajemníkem vždy na období kalendářního roku. Rozpočet na další rok schvaluje Výbor a informuje o jeho naplňování Valné shromáždění.

6.2. Majetek sdružení mohou tvořit hmotné statky a finanční prostředky. S tímto majetkem jeho jednotlivé orgány hospodaří a do jeho výše ručí za své finanční závazky ve vztahu k cizím subjektům.

6.3. Prostředky sdružení tvoří zejména:

6.3.1. Členské příspěvky.

6.3.2. Přebytky z poplatků vyžadovaných od účastníků konferencí a speciálních seminářů na úhradu jejich režie.

6.3.3. Publikační činnost.

6.3.4. Sponzorské dary.

6.4. Finanční dotace a sponzorování může Výbor žádat a přijímat zejména na jmenovité aktivity, přičemž nesmí přijmout žádné závazky, které by narušovaly cíle společnosti (např. nepřiměřenou reklamu).

6.5. Režie spojená s pořádáním konferencí a speciálních seminářů je hrazena poplatky účastníků nebo z případných sponzorských darů. Případné doplatky z pokladny sdružení nesmí ohrozit běžnou agendu sdružení.

6.6. Veškeré hospodaření se řídí obecně závaznými právními předpisy a těmito stanovami. Jedná se především o příjmy a výdaje, které jsou evidovány pokladníkem.

7. Zánik sdružení

7.1. Sdružení zaniká dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením na základě rozhodnutí Valného shromáždění nebo pravomocným rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR o jeho rozpuštění.

7.2. Při zániku sdružení se provede majetkové vypořádání.

8. Závěrečné ustanovení

- 8.1. Tyto stanovy byly schváleny Valným shromážděním sdružení dne 8. 11. 2007.
- 8.2. Práva a povinnosti stanovami výslovně neupravená se řídí příslušnými právními předpisy, zejména zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.
- 8.3. Tyto stanovy nabývají účinnosti dnem schválení změny sdružení Ministerstvem vnitra ČR.
- 8.4. Činnost ČSEtS se dále řídí vnitřními předpisy, které nesmí být v rozporu se stanovami společnosti a platnými právními předpisy v ČR.

Výbor ČSEtS během Valného shromáždění na 34. konferenci v Nitře

foto Pavlína Lenochová

Výhodné předplatné pro členy ČSEtS

Být členem ČSEtS přináší zisk mnoha cenných informací, pracovních kontaktů, ale i další výhody, jako je například zvýhodněné roční předplatné několika populárních časopisů ze světa vědy a cestování.

Předplatné VESMÍR

Běžné roční předplatné je 756 Kč, pro členy ČSEtS je to pouze **630 Kč**. Sleva bohužel platí pouze pro ČR. Podmínkou redakce Vesmíru je použití jimi poskytnuté slevenky. Pokud dostáváte zpravodaj v elektronické verzi, slevenku Vám na požádání (CaSetolspol@gmail.com) obratem zašleme poštou.

Předplatné KOKTEJL

Výhodné roční předplatné za **399 Kč+2 speciály zdarma** pro členy ČSEtS. E-mailem nebo telefonicky požádat redakci Koktejlu o složenku nebo bankovní spojení, zároveň zde bude ověřeno platné členství v ČSEtS.

Kontakt do redakce časopisu **KOKTEJL**:
predplatne@koktejl.cz
tel.: 475 211 666
475 214 422

Předplatné ZEMĚ SVĚTA

Výhodné roční předplatné pro členy ČSEtS **500 Kč**, běžná cena 12 čísel 588 Kč. Zájemci mohou o slevu požádat emailem (CaSetolspol@gmail.com).

Vítězové Ceny Zdeňka Veselovského

Už druhým rokem se nám daří povzbuzovat mladé vědce z řad studentů v rámci soutěže o cenu Zdeňka Veselovského, která umožňuje finančně podpořit aktivní účast studenta na konferenci nebo zaštitit jeho výzkumný projekt do max. výše 15 000 Kč (částka se konkretizuje dle finančních možností ČSEtS v daném roce, dle počtu vítězů a dle zhodnocení jejich finančních požadavků). Pravidla soutěže zůstávají stále stejná (viz <http://www.csets.sk/soutez2008.php>).

Vítězům ze srdce gratulujeme za celý Výbor ČSEtS a přejeme mnoho dalších úspěchů na vědeckém poli.

2008

Hana Svobodová

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta

Početnost a chování kožatky velké (*Dermochelys coriacea*) v pobřežních vodách jižního Irska

Mgr. Jaroslava Valentová

Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií

Souvislost mužské sexuální orientace s maskulinními a femininními znaky

Veronika Roubová

Jihočeská univerzita, Biologická fakulta

Sociální čištění u samic makaků magotů (*Macaca sylvanus*): Vliv dominance, příbuznosti a kvality vztahu.

2007

Mgr. Tereza Petrusková

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta

Bioakustické analýzy mezipopulačních a vnitropopulačních rozdílů ve zpěvu lindušky lesní (*Anthus trivialis*)

Mgr. Martina Konečná

Jihočeská univerzita, Biologická fakulta

Vztah sociální dominance a hladiny stresových hormonů u volně žijících makaků magotů (*Macaca sylvanus*) na Gibraltar.

Mgr. Kateřina Klapilová

Univerzita Karlova, , Fakulta humanitních studií a 1. lékařská fakulta

Sexuální chování stálých párů v průběhu menstruačního cyklu ženy

Soutěž o nejlepší studentskou přednášku a poster – 34. konference ČSEtS v Nitře

Jako každý rok proběhla i loni na 34. konferenci ČSEtS, která se konala v Nitře, soutěž o nejlepší studentskou přednášku a poster. Jeden z vítězů je vždy volen odbornou komisí a druhý na základě hlasování účastníků konference. Sponzorem soutěže byl opět časopis Vesmír.

Vítězům ze srdce gratulujeme za celý Výbor ČSEtS a přejeme mnoho dalších úspěchů na vědeckém poli.

NEJLEPŠÍ PŘEDNÁŠKA:

Anna Kotrčová

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Praha

Prisuzování Cattellových osobnostních faktorů neznámým jedincům na základě vzhledu tváře

Tereza Petrusková

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Variabilita zpěvu českých lindušek lesních aneb na co jsme přišli v Polsku

NEJLEPŠÍ POSTER:

Petr Skřípal

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Praha

Přirozená a mimetická vokalizace papouška šedého (*Psittacus erithacus*) jako model lidské řeči

Pavel Linhart

Biologická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice

Když jsou samci v ráži: Ovlivňuje intenzitu reakce na playback heterospecifického zpěvu předchozí dráždění konspecifickým zpěvem?

Příspěvky o konferencích

Dojmy z 34. etologické konference v Nitře (7. – 10. 11. 2007)

Jana Marešová, PŘF UK

Ač mají každoroční konference České a slovenské etologické společnosti již úctyhodnou tradici, já jsem byla letos v Nitře úplným nováčkem. Potěšilo mne, že pořádání letošního ročníku připadlo Slovensku, protože Slovensko vnímám jako zemi blízkou, ale mnoho příležitostí k její návštěvě nemám, a už vůbec ne mimo hranice letní turistiky.

Při našem příjezdu se Nitra schovávala v ponuré tmě a dešti, což ale vynahradila neformální milá atmosféra v Lužiankách. Pravda, registrace proběhla úsměvně zmatečně, vraceli jsme se od jednoho registračního stolečku ke druhému, až už z toho byli naši slovenští hostitelé sami trochu ztraceni. Přestože jsem byla nováčkem, dopustím se na tomto místě kritiky. Organizace a informace poskytované před konferencí mi připadaly nedostatečné a způsob recenze příspěvků a připomínky oponentů se podle mne mýjely s jádrem věci. Zároveň ale po návštěvě Nitry cítím velké dobrovolné nasazení spousty lidí, bez nichž by se pravděpodobně vůbec nebylo možné takto setkávat. Za něj bych jim všem ráda moc poděkovala.

foto Pavlína Lenochová

Co se týká samotného programu, líbila se mi jeho struktura a domácí atmosféra dokreslená pobrukováním dvou nejmladších účastníků v kočárcích, uvítala jsem exkurzi po areálu, ve kterém jsme se po tři dny setkávali, a místní jídelna se navíc výborně starala, abychom se cítili docela jako doma☺. Úroveň samotných příspěvků byla opravdu velmi různá, pokrývající celé škály, na kterých by je

bylo možné hodnotit. Nechystám se vyjmenovávat ani ty, podle mne, výborné, poněvadž bych určitě na někoho zapomněla, což by mě mrzelo. Snad jen, že uvítací promítání ze světa pod mořskou hladinou doprovobené slovem Adama Petruska bylo opravdu milým začátkem. Krom krásných fotografií a příjemného výkladu to asi způsobil fakt, že při reportážích z prostředí, které jsem si nikdy neosahala, zůstávám jako u vytržení. V dalších dnech jako by se jednotlivými příspěvky setkávaly dva různé světy, aplikovaný a základní výzkum. Mám pocit, že to u některých účastníků způsobilo určitou rozpačitost, ať už díky detailům chovu krav nebo třeba behaviorálním podrobnostem o myši bodlinaté. Ale možná, že právě vykuknutí z toho vlastního světa je další užitečný vjem, který jsme si odvezli domů. Napadá mne ještě krátce napsat o čtvrtěční exkurzi. Prostory laboratoří nebyly na náš hromadný nájezd připraveny, a tak jsme se vydali k výběhům jelenů a

srnek. Náš průvodce fundovaně vysvětlil detaily týkající se především schopnosti trávení a využití různé potravy, mimo jiné i v souvislosti s poškozováním lesů okusem. Se skupinami zvíře volně žijící v pěkných velkých výběžích ostře kontrastovaly krávy těsně uvázané v hygienických boxech. Zdálo se, že opravdu bez potíží snášejí natrvalo zaoperovaný vstup do batoru, nebo střev, a experimenty probíhající celá léta dobře zvládají. Na druhou stranu si opravdu nejsem jistá, že uvázání za dva půlmetrové řetězy, a tudíž možnost se pohybovat celý život jen z lehu do stoje a naopak, je opravdu nezbytnost. Prý to splňuje všechny podmínky pro welfare. Kdo je vymýšlel a podle čeho? Nemám bláhovou představu o všech zvířatech šťastných v jejich téměř přirozeném prostředí a virtuálním výzkumu. Přesto si často nejsem jistá, že právě to, co děláme, je dobře nebo nezbytné.

No, a jak to tak má být, vše se podařilo, a tudíž bylo....naše setkání v Nitře zakončil večírek s vyhlášením nejlepších přednášek a posterů a také s vínkem a cimbálou, při které to někteří pěkně roztočili. A po pěkném večeru jsme se rozešli. Tak zase za rok!☺

foto Pavlína Lenochová

Letní etologická škola (25. – 29. 6. 2007)

Martina Konečná, PŘF JU

V loňském roce se ČSEtS stala partnerem Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity při pořádání Letní etologické školy v Českých Budějovicích.

Letní etologická škola je týdenní setkání, otevřené všem zájemcům o nové informace a především praktické zkušenosti z oblasti studia chování živočichů. Zúčastnit se mohou jak studenti vysokých škol tak i studenti gymnázií.

Týdenní program obvykle zahajuje cyklus odborných přednášek. Ty slouží zejména k představení aktuálních trendů v současné etologii a příbuzných oborech, ale i k prezentaci tématických okruhů, kterým se věnují česká a slovenská pracoviště. V loňském roce přednášel o studiu komunikace u domácích zvířat Marek Špinka, výzkum chování podzemních hlodavců představil Radim Šumbera. Letos pak měla velký úspěch přednáška Heleny Jahelkové o vokalizaci u živočichů a metodice jejího studia. Součástí programu je i studentská minikonference, kde mají zvláště začínající studenti možnost vyzkoušet si prezentaci výsledků vlastní práce a diskutovat s publikem. Prezentovat lze i návrhy začínajících projektů, kde mohou studenti získat cenné připomínky a rady od starších kolegů i od ostatních studentů z oboru.

Hlavní náplní školy je však možnost vyzkoušet si praktické experimenty a metody spojené s výzkumem chování zvířat. Pro účastníky je připraven soubor praktických úloh, v rámci jejichž řešení se naučí chování zaznamenávat a následně i zpracovávat data. Každé úloze předchází krátký úvod, věnovaný problematice plánování a přípravy experimentů. K prováděným experimentům patří například zjišťování velikostní preference u ptáků, kdy studenti sledují chování několika zástupců hmyzožravých ptáků odchycených z přírody a svá pozorování zaznamenávají pomocí programu Observer. Nechybí ani klasický experiment, kde studenti sledují schopnost učení ve vodním labyrintu u laboratorních myší. V neposlední řadě je v programu zahrnuta i úloha týkající se chování afrických hlodavců rypošů, kteří jsou na PřF JU chováni. Data, která účastníci nasbírají v průběhu jednotlivých úloh, si pak mohou sami také zpracovat. Po krátkém teoretickém úvodu do statistiky si společně zvolenou metodu zpracování dat vyzkouší ve statistickém programu a dosažené výsledky zhodnotí společně s vedoucími jednotlivých úloh.

V rámci Letní etologické školy vždy také dostane prostor tématika etologie člověka. A to nejen v přednáškách, kterými byly například Atraktivita tváře z evolučního hlediska od Jana Havlíčka nebo Čtení z ruky v 21. století od Jitky Lindové, ale i v praktických úlohách, kde si mohli studenti otestovat citlivost svého čichu. Spolupráci s oddělením etologie člověka na FHS UK bychom rádi do budoucna rozšířili a zajistili tak účast širšího spektra studentů z jednotlivých oborů. Naším cílem je, aby společné setkání studentů a odborníků z příbuzných oborů behaviorálních věd přispělo ke vzájemné inspiraci a lepší informovanosti mezi jednotlivými skupinami pracujícími na území ČR a Slovenska.

Hodnocení provedená účastníky proběhlých ročníků letní etologické školy, stejně jako další informace o programu si můžete přečíst na internetových stránkách www.summerschool.wz.cz, kde se také objeví termín konání příštího ročníku Letní etologické školy. Za organizátory se na příští účastníky těší Martina Konečná.

Zpráva o 30. mezinárodní etologické konferenci (15. – 23. 8. 2007)

Adam Dušek, PřF UK

Ve dnech 15. až 23. srpna 2007 proběhla v kanadském Halifaxu 30. mezinárodní etologická konference (IEC). Halifax je moderní přístavní turisticky atraktivní město, které se nachází na východním pobřeží Kanady v provincii Nové Skotsko. Vznikl v roce 1749 a stal se prvním Brity založeným kanadským městem. V minulosti byl Halifax velice důležitým dopravním uzlem, kam

připlouvali první osadníci z Evropy. Protože od svého vzniku čelil mnoha válečným výpadům, byla na jeho obranu vybudována citadela, která se stala symbolem kanadské národnosti. Dnes žije v Halifaxu přibližně 372 700 obyvatel.

Konference probíhala v příjemném prostředí kampusu „Dalhousie University“, nacházejícího se nedaleko centra Halifaxu. Vystoupilo na ní přes 400 vědců a studentů, kteří prezentovali okolo 250 přednášek a 170 posterů. Program tvořilo 34 sekcí, 16 sympozií a 13 plenárních přednášek. Zastoupena zde byla nejen klasická etologie, neuroetologie či behaviorální ekologie, ale také stresová fyziologie, maternální efekty a behaviorální epigenetika. Každý den dopoledne byly předneseny dvě plenární přednášky a odpoledne byl program věnován jednotlivým sekcím a sympoziím. Nevýhodou bylo, že se jednotlivé sekce konaly v různých budovách a časově na sebe nenavazovaly.

Na druhou stranu při výběru plenárních přednášejících měli organizátoři velmi šťastnou ruku. Konferenci zahájil tamní mořský zoolog Hal Whitehead velice zajímavou přednáškou o sociálním chování kytovců. Hned druhý den ráno v tomto kurzu pokračoval legendární americký biolog Robert Trivers (viz foto), který nás seznámil s vlivem sobecké DNA na sociální chování, včetně altruismu. Velice se mi líbila také přednáška skotské ornitoložky Pat Monaghan o vývoji fenotypové variability. Strhujícím zážitkem pro mě byla přednáška amerického mořského biologa Rogera Hanlona. Tato „vizuální přednáška“ o optické komunikaci u hlavonožců, postavená na nádherných videoklipech zachycujících jejich barvoměnu v různých sociálních situacích, měla navíc „akustický doprovod“ publika. To při každém novém videoklipu, který Hanlon spustil, spontánně propukalo v nadšení a úžas. Mezi plenárními přednášejícími byli také britská etoložka Marian Dawkins, finská populační ekoložka Hanna Kokko a portugalský behaviorální endokrinolog Rui Oliveira. Konferenci zakončil britský zoolog Patrick Bateson velmi pěknou přednáškou o vývojové plasticitě a epigenetice.

Neméně zajímavé byly jednotlivé sekce a sympozia. Z nich se mi nejvíce líbila sympozia o maternálních efektech a behaviorální epigenetice. Oliver Love přednesl příspěvek ukazující adaptivní význam pohlavně specifického vlivu maternálního stresového hormonu kortikosteronu na kvalitu potomstva.

Frances Champagne ukázala, jakým způsobem ovlivňuje paternálně aktivovaný gen Peg3 mateřské chování u myši domácí. K překvapivým závěrům dospěl ve své přednášce Greg Johnston zabývající se siblicidou u pelikána australského. Zjistil, že nikoliv velcí bratři, ale malé (více agresivní) sestry měly výhodu v konkurenci o zdroje, což se odrazilo na jejich přežívání. Zásadní příspěvek ukazující důležitost komplexu hlavních močových proteinů při výběru pohlavního partnera přednesla Jane Hurst z univerzity v Liverpoolu. Jannifer Smith z Michiganské univerzity ve své přednášce ukázala, jakým způsobem jsou utvářeny skupiny u hyeny skvrnitě. Vizually vydařenou prezentaci o predáčním chování

foto Adam Dušek

kosatek dravých přednesl nor Ari Shapiro. Zajímavé výsledky výzkumu vlivu prenatalního stresu na chování selat prasete domácího prezentoval Kenny Rutherford z Edinburhu.

Česká republika byla na této konferenci zastoupena celkem pěti příspěvky, z nichž čtyři byly přednášky a jeden poster. Luděk Bartoš přednesl dva příspěvky. První

foto Adam Dušek

o mezidruhové potravní kompetici mezi samci daňka skvrnitého a jelena evropského, druhý o kompenzační funkci kojení nevlastními matkami u skotu a u jelena. Druhý příspěvek (přednesený v nepřítomnosti hlavního autora – Jitky Bartošové-Víchové, jež se v tu dobu zrovna věnovala péči o vlastní potomstvo) byl součástí sympozia věnovaného společné výchově potomstva savců. Martin Hromada byl spoluautorem velice vtipně pojaté přednášky o samičí volbě partnera u řuhyka šedého, přednesené Piotrem Tryjanowskim. Poster o pohlavních rozdílech v délce sání hříbat zebry stepní prezentoval Jan Pluháček. Můj příspěvek se týkal ontogenetického vývoje indexu ano-genitální vzdálenosti (indikujícího prenatalní maskulinizaci) u samic myši domácí.

Součástí konference byla také exkurze zaměřená na pozorování velryb na volném moři. Všichni jsme se na ní velmi těšili a tajně doufali, že něco uvidíme. Štěstí jsme však bohužel neměli. Dost tragikomicky v této souvislosti vyzněl komentář jednoho člského kolegy, jenž se exkurze zúčastnil těsně před námi. Postěžoval si nám, že viděl „pouze“ pět velryb a to na „ubohých“ 25 metrů.

Jako při každé IEC konferenci, i v Halifaxu zasedal výbor tvořený zástupci všech zúčastněných zemí (v současnosti je v jeho čele Michael Taborsky ze Švýcarska). Za Českou republiku se tohoto výboru zúčastnil Luděk Bartoš, jemuž děkuji za poskytnuté informace. Kromě běžné agendy byl probírán pokles počtu účastníků na každé další IEC konferenci, registrovaný asi už od konference v Tübingenu v roce 2001. Jedním z předpokládaných důvodů poklesu návštěvnosti je délka konference, stanovená na devět a více dní. Hlasováním výboru byl tento bod ze stanov IEC vypuštěn a proto bude příští konference kratší. To bude znamenat omezení počtu přednášek a větší konkurenci při jejich výběru. Příští konference se bude konat v roce 2009 v Rennes ve Francii. Ta následující (v roce 2011) by měla být na zkoušku organizována jako společné setkání IEC a ABS (americká etologická společnost). Pokud by se to osvědčilo, mohlo by to takto být pravidelně. Další novinkou je, že konference IEC by měla mít své stabilní internetové stránky.

Z letošní konference jsem si odnesl spoustu zajímavých poznatků, včetně zjištění, jak široký obor současná etologie je.

Summer School on Human Olfaction

(29. 7. - 4. 8. 2007)

Pavčina Lenochová, FHS UK

Každé dva roky se uprostřed léta koná Letní škola čichu v Drážďanech. V oblasti výzkumu lidského čichu nabyla postupem času účast na této akci, kam není zrovna lehké se dostat kvůli omezené kapacitě kurzu poměrně prestižního významu. Skromně tedy uznávám, že ačkoliv se konání Letní školy časově strefilo do období dokončování mé diplomové práce, byla jsem nadšená, když jsem se dozvěděla o svém přijetí. Věhlas této události je mým zcela oprávněný – nestává se tak často, aby se na jednom místě sešly téměř všechny olfaktorické celebrity (i s nesmírně odlišnými, až kontroverzními názory) a jen svým jménem tak zaručily, že se opravdu bude na co koukat.

Plná očekávání jsem nervózně dojezda do Drážďan a okamžitě nastoupila do dalšího rozjetého vlaku – tentokrát olfaktorického. Jako jedna z účastníků jsem se ubytovala kousek od drážďanské kliniky (Smell & Taste Clinic, Department of Otorhinolaryngology, University of Dresden Medical School), kde celá akce probíhala. Sestava účastníků – studentů – byla mile komorní. Ve skupině pouhých 22 osob se namíchala zajímavá směs národností (Švédové, Dánka, Nor, Skoti, Britka, Němci, Češka, Polka, Italové, Američani, Korejec, Indové, Japonka a Izraelka), studijních a pracovních úrovní (magisterští studenti, převaha doktorandů, zaměstnanci kosmetických a tabákových firem), vyznání (ateisté, křesťané, hinduisté, židovka a jogín budhista) a zaměření (psychologové, medička, biologka, lingvistka).

Škola začala kraťáskými, místy zcela sebevědomými a místy nervózními, studentskými prezentacemi, při kterých během pěti minut měl každý účastník představit sám sebe a svou práci. Nevím proč, ale překvapilo mě, jak málo biologů a mediků se dostavilo na čichový slet – zcela suverénní převahu měli psychologové a jejich výzkum čichu např. ve spojení s lidskou pamětí nebo s vyvolanými emocemi. Všechny pět školních dnů bylo naplněno od samého rána až po večer. Přednášky střídaly workshopy, prohlídky pracovišť byly následovány úprkem z jedné budovy do další. Každým dalším dnem byl kolektiv stmelenější a kruhy pod očima vybarvenější. Téma čichu bylo probráno ze stránky anatomické (Martin Witt, Nancy Rawson), fyziologické (Basile Landis a Silvain Lacroix), neurologické (Martin Zápotocký), etologické (Bettina Pause, Benoist Schaal) a psychologické (Steven Nordin, Mats Olsson a Maria Larsson). Dozvěděli jsme se o chemické podstatě vonných signálů (Christian Margot), o tom, jak se jednotlivé vůně rozeznávají (Matthias Laska), jak se čich precizně měří (Thomas Hummel, Benno Schuster), nebo o tom, jak jsou čichové schopnosti spojeny s diagnostikou Alzheimerovy nebo Parkinsonovy choroby (Antje Haehner). Podívali jsme se na magnetickou rezonanci v praxi (někteří z nás se dokonce dobrovolně nechali zavřít do „tunelu“) (Johannes Gerber), vyzkoušeli svůj trigeminální nerv (Jenns Reden) a – jako by toho nebylo dost - při skupinových seancích a v kuloárech se neúnavně debatovalo, jak se to tedy s těmi feromony má a jak se dá lidský čich vytrénovat.

Ve volných chvílích – a přece se jich tam ještě pár našlo – jsme podnikli plavbu po Labi, zakončenou grilováním na říčním břehu (přítomní Švýcaři si dokonce na oslavu svého národního dne za veselého prozpěvování národních písní udělali malý ohníček, kam nelenili přiložit – s největší pravděpodobností náhodně – ani svůj sandál), jeden celý večer jsme po skupinkách připravovali poměrně časově náročný domácí úkol (Bettina Pause, která nám jej zadala, v ten večer, tuším, nemohla pro pískání v uších ani očka zamhouřit), nebo jsme si pochutnávali na slavnostní galavečeři na zámku Eckberg.

Tempo celého kurzu bylo téměř vražedné, nálada někde mezi profesně konferenční a letně táborovou. Celou letní školou byl protknuta kolegiální spiklenectví a pocit, že jsme všichni na jedné lodi. Nikdo nerozuměl všem tématům a překvapivě nikdo se nebál zeptat se i na nejbanálnější otázky. Jednoduše – bylo to prima. Co ještě rozhodně nesmím opomenout, je zmínka o až neuvěřitelně přátelské náladě, která panuje na celém drážďanském čichovo-chuťovém oddělení. Není prý náhodou, že se Thomas Hummel obklopuje milými lidmi – má na to prý talent a dar. Věřím. Ještě se mi nestalo, aby na nějakém pracovišti vše plynulo v tak harmonickém a klidném tempu.

Sečteno a podtrženo, Drážďany byly zcela vyčerpávající – v tom nejlepším slova smyslu. Jediné, co by se dalo této letní škole vytknout, je, že jsme díky nabitému programu neměli ani chvilku času na prohlídku města, které by zcela jistě také stálo za projít a pokoukání. Jelikož jsou ale Drážďany prakticky umístěny hned za humny, není problém navštívit je při krátkodobých zahraničních výpadech.

Rozhovor s Markem Špinkou

vedl Jan Havlíček

Významný člen naší společnosti Doc. RNDr. Marek Špinka, CSc. v minulém roce, konkrétně 19 července, oslavil polovinu století od svého narození. Využili jsme této příležitosti a zeptali se ho nejen na jeho současné aktivity, ale i to, jak se k etologii dostal a které momenty a setkání považuje ve svém pracovním životě za klíčové. Rozhovor vznikl koncem minulého roku v restauraci Uterus a jde o zkrácený přepis digitálního záznamu, jenž nebylo úplně jednoduché dostat do psané formy. Tímto bych chtěl za obětavý přepis poděkovat Zuzce Misárkové a Milanu Součkovi. A Markovi za celý výběr společnosti zpětně popřát: **At' se ti i nadále daří alespoň tak skvěle, jako doposud!**

Oslavil jsi 50 let a to je období, kdy se člověk ohlíží a bilanciuje. Prožíváš to vůbec takto nebo to byla jen chvíle oslav?

Oslavil jsem to s velkou chutí, protože to cítím jako nejlepší věk svého života. Mám pocit, že jsem si odbyl to nejzákladnější ve vědě a můžu si začít trochu vybírat, čemu se budu věnovat a zároveň vím, že ostatní už ode mě nemůžou očekávat hektické výkony.

V mé práci se mi zdá nejvýznamnější, že etologický výzkum i na domácích zvířatech v Česku začíná být respektován jako něco, co má spoustu podobného s výzkumem volně žijících zvířat. Je to úzké provázání základní a aplikované etologie, na kterou se zpočátku ve všech zemích pohlíželo spatra, protože řeší specifické problémy podružných druhů zvířat, a proto nejsou obecně zajímavé. Při práci ve skupině v Uhřetěvsi se ukázalo, že se i tam dají řešit zajímavé otázky. Ukazuje se tak jiný pohled na zvířata a jejich chování. Toho si za ta léta mojí dráhy cením nejvíce.

Ty jsi našel distinkci mezi základním a aplikovaným výzkumem; to, co se týká etologie, patří k aplikovaným výzkumům, například welfare. Je to věc, která se tě dotýká?

Určitě se mě to dotýká, i když jsem k tomu přišel víceméně náhodou. Jakmile se k tomu člověk přiblíží, pociťuje určitou naléhavost té věci. Je to věc, která zůstává zakopnutá pod postelí. Člověku to nedá, aby o tom nezačal přemýšlet a nevytáhl to na světlo. Nikdy jsem sice neřešil úplně zootechnické problémy, ale když se ukáže, jak se zvířata chovají, a co přitom asi vnímají a prožívají, rozšíří se porozumění zvířatům mezi všemi vrstvami naší společnosti. Welfare má jednak stránku profesionální, aplikované etologie, která může způsoby chovu seřadit od těch nejhorších k těm nejlepším z hlediska kvality a pohody zvířat. Pak to má také rozměr na individuální rovině etický a na společenské rovině politický, to znamená, zda se rozhodneme s tím něco dělat. Když se lidé dozvědí fakta, většinou usoudí, že by se s tím mělo něco dělat. A jsem rád, že jsem k tomu mohl trochu přispět. Zároveň je tu zajímavá otázka, jak vlastně zvířata chování prožívají. Ačkoliv to není ústřední zájem etologie, která se věnuje převážně evoluční stránce, je však pro její budoucnost úplně ústřední. Aplikovaná etologie tímto vede obecnou etologii k problémům prožívání subjektivity.

Ohledně subjektivního prožívání mne napadá, zda mohou být pro současného etologa inspirativní uexkülovské myšlenky, podle nichž má organismus minimálně druhově, možná i individuálně, velmi specifické vidění světa. Je to pro použitelné nebo je to spíše odkaz do historie?

Je to podnět, který se ukáže jako významný a který etologie zatím nedokázala plně rozvinout. Zdůrazňuje se to v oblasti smyslového vnímání, ukazuje se, co zvířata vidí a my lidé nevidíme. Ale ten problém je mnohem bohatší, a to, že zvířata filtrují, co z toho prostředí vnímají a prožívají nejen na úrovni smyslové, ale na úrovni toho, jaké mají očekávání z dané sociální situace. A to si myslím, že je zásadní i v otázce pohody. Doposud se kladl důraz na fyzické prostředí zvířete. Ovšem otázka sociálního prostředí zůstávala až druhotná, protože se nedá snadno předepsat do norem a nedá se snadno zkoumat. Přitom se ukazuje, že je skutečně pro některá zvířata klíčová. Stejně jako je to u člověka, což ukazuje na propojení subjektivního prožívání se sociálním aspektem, jež v poslední době zkoumáme.

Změňme na chvíli téma: Jak ses vlastně dostal k etologii?

Na střední škole, biskupském gymnáziu, jsem měl velmi různorodé zájmy a a pro biologii jsem se rozhodnul díky profesorovi Hroudovi, který byl skutečný nadšenec a bylo vidět, že zná souvislosti. Do té doby byla školská biologie nesmírně popisná. Teprve v okamžiku, kdy se věci začaly spojovat, mne začala bavit. Zajímaly mne nejvíc věci, které spojovaly mnoho věcí přes různé biologické úrovně dohromady. To mne nasměrovalo na přírodovědeckou fakultu.

Kdo ti vedl diplomku?

Pan doktor Petr Vlasák a tématem byla reprodukce a populační dynamika rejsek, což bylo pobíjení stovek nevinných zvířat a jejich pitvání a ukládání do formalinových lahví, kde by navěky zůstala.. Já jsem jednoznačně tíhnul k teritoriálnímu chování, můj školitel mne tedy tlačil k tomu druhému. Chytali jsme rejsky do živochytěk a sledovali jsme, kudy asi chodí. Vzorce chování, které se takto objevily, byly úplně fascinující. Například člověk mohl kdesi na zasněžené ploše v jižních Čechách vyndat z pasti rejska, zapsat si číslo a pustit ho, a když přešel volným krokem ke sto metrů vzdálené pasti, zjistil, že je tam chycený ten samý tři a půl gramový rejsek. Anebo samotné teritoriální chování. Rejscí se tam pohybovali asi půl roku a v okamžiku, kdy jeden zmizel, tak během půl hodiny po jeho teritoriu běhali všichni ostatní. Čili celé okolí okamžitě vědělo, že se tam něco velmi dramatického stalo. To mne natolik zaujalo, že jsem se rozhodl věnovat se etologii i nadále.

Měl jsem obrovské štěstí a dostal se do Výzkumného ústavu psychiatrického v Bohnicích, kde vedl etologickou laboratoř pan doktor Jaroslav Madlafousek. Zabýval se sexuálním chováním potkanů, jeho motivací, ovlivnění hormonálními hladinami. Cílem bylo zjistit, zda za sexuálními deviacemi v chování člověka neleží nějaké poruchy motivačního řízení celého systému sexuálního chování. Tento zajímavý výzkum spojoval etologickou analýzu na úrovni potkanů s jasnou představou o tom, jak fungují motivační úrovně, s cílem porozumět tomuto biologicky významnému chování u lidí. Jarka Madlafousek byl mým prvním a nejdůležitějším učitelem. Přivedl mě nejen k vášnivému zájmu o to, jak je dané chování řízeno a jaký má význam, ale i k přesvědčení, že existují nějaké společné principy, na

foto Jan Havlíček

kteř by bylo skvělé přijít. Navíc mne naučil mnoha zručnostem etologického řemesla počínaje uspořádaním experimentu přes statistické hodnocení, jednoduché programování, až k dlouhým diskusím u čaje, co naše výsledky znamenají a hlavně schopnosti do interpretací výsledku zanést myšlenky a postřehy z hodně vzdálených oblastí lidského poznání. A to je věc, za kterou jsem mu hodně vděčný a která ve mně zůstala. Druhou osobou, která mi nesmírně pomohla v mém povolání, je pan profesor Zdeněk Veselovský. A to ačkoliv výzkum, jímž jsem se zrovna zabýval, on sám nedělal ani mu nebyl blízký. Vycítil, jak mne ta věc zajímá a velkoryse mi pomohl tím, že mne oficiálně zaměstnal v zoologické zahradě Praha, ale fakticky jsem další tři roky strávil ve Fyziologickém ústavu Akademie věd v Krči. Tam jsem se mohl věnovat výzkumu vztahu mezi dominantním chováním a reprodukčním úspěchem u laboratorních potkanů. Takto jsem poznal jeho obrovskou velkorysost, nadhled a porozumění pro věci, které mu třeba nebyly blízké, ale o nichž cítil, že jsou důležité. V roce 1987 jsem pak nastoupil do Uhřetěvsi do týmu Ludřka Bartoše, který jej tenkrát zakládal a je až do současnosti mým šéfem. Je to třetí člověk, který mě ovlivnil. Jeho stejně jako mě ovlivnili dva výše zmínění velikáni evoluční vědy a i další osobnosti tehdejší a současné etologie, jako byl Honza Žďárek a další

Jak se v běžném životě vědce na konci 80. let projevovao politické klima ?

Projevovao se na mnoha neblahých stránkách vědeckého života, například J. Madlafousek směl za celou svou vědeckou kariéru jenom jednou vyjet na západ do zahraničí, a to ačkoli jeho pokusy měly zásadní vliv na vůdčí osobnosti v oboru po celém světě. Také přístup k literatuře byl velmi omezený. Jedinou možností bylo psát autorům a pak mnoho týdnů čekat na odpověď. Měli jsme též omezený přístup k počítačům. Na druhou stranu to mělo své výhody, pokud chtěl člověk soustavně pracovat na určitém tématu, protože v tom bezčasí socialismu nehrál výsledek a výkon vůbec žádnou roli. Já jsem toho využil spíš k tomu, že jsem kromě etologie chodil i na přednášky středověké filosofie a moje práce v etologii nebyla asi tak intenzivní, jako kdybych byl pod tlakem počtu publikací.

Měli jste možnosti publikovat v zahraničí ?

Co se týče publikování v čistě odborných časopisech, nebylo to, alespoň co já vím, jakýmkoli způsobem cenzurováno nebo limitováno. Například jedna z klíčových prací Jarky Madlafouska vyšla v časopise „Behaviour“. Byla pak často citována, protože Jarka v ní ukázal zcela nový model motivace, který může řídit chování zvířat. Podle jeho teorie se zvíře nachází v určitém motivačním stavu a hledá podnět. Poté co se mu podaří nějaký najít a uskutečnit akci, tak se přehodí do dalšího motivačního stavu. Byla to mnohem strukturovanější představa motivace, než všechny do té doby předložené celou etologií. Článek měl po celém světě velký ohlas mezi lidmi, kteří se zabývali motivací sexuálního chování po celém světě.

Očekávalo se v psychiatrickém ústavu, že z práce na potkanech budou nějaké aplikace na lidské chování, nebo mohla vaše práce probíhat zcela volně?

Bylo to zdůvodňováno tím, že se jedná o model lidského chování a my jsme o tom byli po právu přesvědčeni. Jarka Madlafousek se snažil model aplikovat na lidské sexuální chování. Úzce přitom spolupracoval s doktorem Alešem Kovářským, který se zabýval především deviantním sexuálním chováním lidí. Pracovali jsme na představě, podle které je hlavním problémem nesprávně uspořádaný systém přechodů mezi jednotlivými dílčími motivačními stavy. U přirozené sekvence lidského sexuálního chování je v úvodních fázích hledán určitý stimul, díky kterému se prochází do další fáze a plynule se pokračuje do vyšších fází, až to nakonec vede ke kopulaci. Šlo o to, že u řady sexuálních poruch úvodní fáze, namísto, aby umožňovaly přechod do dalších fází, ho naopak blokují. Snaha lidí dostat se do konzumatorní fáze a dosáhnout odměny poskytované u cíle tohoto chování, vede k vyhýbání se úvodním fázím. Avšak tímto vznikají nečekané způsoby chování. V tomto směru to mělo velmi úzkou analogii s modelem sexuálního chování u potkanů.

Tak jak to líčíš, mi to připomíná práce Kurta Freunda. Bylo to přímo inspirováno nebo to běželo paralelně?

Kurt Freund byl zakladatelem skupiny a dokud neodešel do Kanady, tak s Alešem Kovářským a Jarkou Madlafouskem spolupracoval. J. Matlafousek měl sice možnost pracovat vědecky, ale nemohl očekávat, že by mohl vycestovat nebo vést celý ústav. Což byla velická škoda, protože kdyby v době nejplodnějších let tuto možnost dostal, tak by dneska mohla být etologie v České republice skutečně jedním ze špičkových pracovišť v Evropě.

Jak vlastně probíhalo založení etologického oddělení ve výzkumném ústavu živočišné výroby?

Samotné oddělení vzniklo z podnětu prof. Františka Julka, který v současné době vede katedru Veterinární disciplíny ČZU v Suchdole. V roce 1987 se ujal vedení ústavu a znal výzkum Ludka Bartoše, rozhodl se ho podporovat a nabídl mu založit si svoje malé oddělení. Pro mě to byla věc nutnosti trochu se přeorientovat na hospodářská zvířata, protože do té doby jsem dělal menší zvířata. Nebylo to lehké, protože jsem vzděláním zoolog a etolog a vůbec ne zootechnik a při spolupráci na praktické úrovni se znalosti zootechnické praxe předpokládaly.

A v ústavu jsi dostal volnou ruku v tom, co bys chtěl dělat? Anebo to ještě nebyla volná ruka?

Měl jsem sice volné ruce, ale praktické možnosti na čem pracovat byly dosti omezené. Začal jsem s tím, že jsem si přenesl potkany z Fyziologického ústavu. Ale ukázalo se, že není možné dělat to v malém měřítku. Tak jsem se začal přeorientovávat na reálné možnosti, a to i přesto, že jsem se snažil pokračovat ve výzkumu sociálního chování mezi zvířaty. V tomto pro mě byla velkou inspirací Gudrun Illmannová, která přišla z Berlína a měla zkušenost studia mateřského chování u prasat. A to je téma, na kterém společně pracujeme dodneška. Prase má zvlášť početné vrhy a velmi složitou komunikaci při kojení. Je to oblast, kde se dá zkoumat spousta zajímavých etologických problémů.

Luděk byl především velkorysým vedoucím. Na jedné straně nám dával volnost a podporoval nás v tom, co nás nejvíc bavilo, ale zároveň nás měl i k tomu, abychom věci dotahovali do konce a svoje výsledky publikovali. Vedl nás k vzájemné spolupráci a komunikaci. Ačkoliv sledujeme jiné druhy zvířat a jiné typy chování, tak nás to vzájemně velmi obohatilo a já si velmi cením toho, že jsem měl možnost pracovat dvacet let v tak přátelském klimatu přes to, že nemáme s Luděkem žádnou společnou publikaci, což je nám oběma líto.

Já vím, že jedním z tvých oblíbených témat je hra. Jak ses dostal k tomuto tématu?

K řadě jiných témat jsem se dostal shodou různých okolností, ovšem na téma hry a improvizace jsem hrdý, protože ty jsem si sám vymyslel. Je to věc na pomezí vážného a nevážného, velmi důležitého a takového odlehčeného a hravého. A přišlo mi, že je to to nejzajímavější, co bych chtěl dělat. Zároveň to však bylo chování, které jak víme, se vyskytuje u řady druhů savců a je dobře popsané. Avšak dodnes je pravdou, že dobře doložené konkrétní výsledky výzkumů hravého chování jsou zatím spíše výjimkou. Porozumět tomuto chování je současně velká výzva.

Co je podle tebe velkým tématem v současné etologii?

Jedním takovým velkým problémem je subjektivita. Zřejmě se týká jen části živočišné říše, i když ani to nevíme s jistotou. Ale přiznejme si, že řada otázek v etologii nás zajímá nejen kvůli zvířatům samotným, ale také kvůli tomu, jaké světlo to vrhá na nás na lidi. Tam je samozřejmě problém subjektivity do očí bijící a všechny přístupy k etologii, které se snažily tomuto problému vyhnout nebo ho vyloučit z vědeckého zkoumání, byly jen dočasným pokusem ho odsunout. Pokud chceme pokročit, musíme se snažit mu porozumět a propojit ho s ostatními aspekty chování. Subjektivita zároveň odkazuje k jiným způsobům poznávání a porozumění světu než přináší biologie a přírodní vědy. Velmi nadějným směrem jsou humanitní vědy.

Druhým takovým tématem je otázka jak spolu souvisí chování jedince a chování skupiny. Lidé a většina živočichů jsou sociální zvířata a sociální prostředí je pro ně

nepochybně důležité a my teď intenzivně pátráme po mechanismech řízení, důsledcích chování na úrovni jedinců a na úrovni nižších úrovní biologické organizace. Výzkumy v této oblasti byly do značné míry odděleny. To se teď mění, protože se jako velmi důležité ukazují fenomény chování na úrovni skupiny. Souvisí to i s užitím matematických metod v biologii. Tam se nesmírně pokročilo a otevřelo velké pole působnosti. Masivní síla výpočetní techniky nám umožňuje zpracovávat obrovské množství dat. Ale je tu ještě druhý aspekt matematiky a to je to porozumění matematice. A to je vlastně věc, která od Darwina a Mendela číhá nedostatečně využít a myslím, že je zřejmé, že v matematických metodách v biologii, tak jak byly uchopeny Triversem, Maynardem-Smithem a dalšími, je velká perspektiva. Myslím si, že biologové by se měli snažit matematice do určité míry porozumět, aby mezi nimi byla i určitá skupina těch, kteří jsou schopni s matematikou komunikovat a která matematikům předá ty nesmírně zajímavé struktury, které v biologii jsou.

To je velmi inspirativní, ovšem podle mého jsou ty dva směry tak jaks je naznačil divergentní. Dokážeš si představit, jak by vypadala kvalitativní biologie?

Snaha o celkové pochopení je ovšem něco jiného než snaha o využití matematiky. Nejde jen o matematický aparát, ono jde skutečně o matematické myšlení. Mnoho vynikajících matematiků se zároveň důkladně zabývalo pochopením světa, postavením člověka, charakteru jsoucna. Důsledné uplatnění matematiky nás vede k zájmu o to, že tento roztržitý svět lze popsat nějakou velmi dobře popsatelnou strukturou. To není samo sebou a je to jedna ze zásadních přírodovědných otázek, proč například lze i řadu biologických jevů na různých úrovních velmi dobře popsat matematikou, proč se naše chápání evoluce v mnoha směrech odvozuje z matematických modelů. V tomto směru biologie doposud stála stranou dialogu mezi humanitními vědami a řekněme matematikou, ekonomikou, kosmologií a fyzikálními vědami. Protože měla svůj nesmírně zajímavý svět zkoumání jevů, které byly zajímavé samy o sobě. Je nesmírně důležité, aby se v tom pokračovalo, ale zároveň nastává doba, kdy se biologie přibližuje dialogu mezi fyzikou a filosofií a pátrání po smyslu celého tohoto poznání. Tudíž biologii prospěje, když se otevře jak matematice, tak zároveň tážení po celkovém porozumění. V těch dvou cílech nevidím vůbec žádný rozdíl a ostatně na úrovni subjektivity jsou pokusy interpretovat ji jako čistě informační záležitost, záležitost informačních soklů, které můžeme nějakým způsobem popsat, řekněme digitálním způsobem.

Vidíš rozdíl mezi středoevropskou tradicí výzkumu chování, tj. etologií, a anglosaskou verzí, tj. behaviorální ekologií či sociobiologií?

Myslím že se jednalo o dočasný rozkol Ve skutečnosti jsou to dva kořeny zkoumání, které se mohou dobře doplňovat. Dokonce pokud se z jednoho způsobu zkoumání, například evolučního, nezačneme věnovat tomu klasickému, to znamená mechanismům, jak že to vlastně v té vlhké přírodě a nikoliv v těch rovnicích funguje, tak narazíme na

určité hranice. Pokud se budeme věnovat taxonomii chování nebo jeho popisu jak se roztodivně pavouci a žáby a další verbež chovají, může to být zajímavé, ale spousta věcí nám z toho bude unikat. Myslím si však, že toto je dnes v etologii velmi dobře reflektováno. A většina lidí, kdo v etologii něco znamenají, jsou si dobře vědomi, že pro porozumění chování je třeba tyto dva kořeny dát dohromady. A my můžeme být svým způsobem hrdí, že se nám jak v české kotlině, ale i šířeji ve střední Evropě podařilo možná díky zvláštní souhře okolností včetně komunismu udržet živou tradici klasické etologie a nepodlehnout trendu začít jenom počítat reprodukční úspěch.

Mohl bys mi prosím říct na čem teď pracuješ a co chystáš do budoucna, pokud to tedy není tajemství?

Ne není to vůbec tajný. Já vylíčím mnoho skvělých plánů a uskutečním jen maličkej zlomek. V zásadě jde o tři věci, které mě velmi zajímají a které spolu souvisí. První je zmíněné herní chování, kde mě zajímá souvislost mezi funkcí tohoto chování a jeho subjektivním prožíváním. Myslím si, že zrovna v herním chování je úzká souvislost mezi tím, co zvíře pociťuje, a k čemu to slouží. To, že ze hry máme legraci, souvisí s charakterem hravého chování. To znamená, že se dělají věci divoké a často i riskantní a nepředvídatelné a zároveň v odlehčené atmosféře. A toto podle mého názoru slouží v širším slova smyslu k vyhmátávání si, co v tom světě může zvíře očekávat a jak se na to připravit.

Druhá věc, na které v současné době pracuji, je koordinace chování v čase, což je fenomén velmi dobře popsáný z hlediska jeho funkční hodnoty. Ovšem není jasné jak dojde k tomu, že se zvířata navzájem přizpůsobí a udělají to ve stejný čas. Musí udělat určitý kompromis, domluvit se. Na tomto pracuji jak z hlediska matematického modelování, tak i z hlediska porozumění. Při synchronizaci, tj. když se slaďuji s těmi ostatními, dostávám od ostatních informaci, která mi umožňuje sahat do budoucna. Také se nám při studiu synchronizací ukázala informační asymetrie času. Není totéž, jestli se druhému přizpůsobím tím, že udělám to, co jsem chtěl stejně udělat, jen to udělám dřív, protože on to dělá se mnou, nebo ji udělám později. Ten rozdíl je v tom, že já můžu vědět, co ten druhý už udělal, ale nemůžu vědět, co ten druhý udělá. A v tom má čas jakousi informační asymetrii. Pokud se pohybujeme ve skupině, tak se informační asymetrie do určité míry stírá, protože můžete zjistit, že vám ostatní signalizují, jak moc už by chtěli danou věc dělat, čímž dostáváte informaci o tom, co se možná bude dít v budoucnosti.

A třetí oblast, ve které začínám intenzivněji bádát, je aktivní komunikace. Jak ve hře, tak i v synchronizaci, mají-li se zvířata sladit, můžou buď pozorovat jedno druhé a reagovat na to, nebo se můžou domlouvat. A tam jde o to, jak jsou tyto informace v komunikaci zakódovány. A to mně fascinuje. Například vlastností hlasové komunikace je, že ohromné množství informace je zakódováno lineárním chvěním, které je snadno digitálně zachytitelné a umožňuje sofistikovanou analýzu. Já bych se rád věnoval tomu, jak akustickou komunikaci používají savci v porovnání s ptáky, protože se mi zdá, že informace jsou tam jiným způsobem zakódovány. U ptáků je zakódována spíše digitálně, např. do melodie, do rozlišování jednotlivých typů hlasů nebo slabik atd. U savců je

zakódovaná analogově, to znamená v kvantitativní variabilitě hlasu. Naskýtá se tak otázka, jak různé druhy savců mohou rozumět své komunikaci, protože zakódování hlasů např. u bolesti, vzteku či agrese může být u různých druhů podobné a to je zajímavé jak teoreticky i prakticky. Z hlediska welfare nám to umožní nahlédnout do pocitů jiných zvířat. A pomůže nám to se do nich vžít, což je důležité v otázce zlepšení kvality života těchto zvířat.

Neplánuješ nějakou knížku?

Musím přiznat, že jsem praktikující katolík a že mně můj zpovědník uložil, abych napsal knížku, protože už je nejvyšší čas. Asi mi nic jiného nezbude, jestli nebudu chtít spáchat těžký hřích. A je velkou chybou, že jsem se doposud věnoval příliš mnoha záležitostem a nesoustředil se na jednu určitou. A teď už mé schopnosti, řekněme pracovní paměti, ukazují, že takto pokračovat nejde. Takže doufám, že se k tomu během roku dostanu.

To je dobře. A o čem by ta knížka měla být?

To bych radši nevykládal.

Než úplně skončíme, co se ti osvědčilo a mohl bys to doporučit začínajícím etologům?

Jedna rada se mi a lidem, které vidím okolo, osvědčila. Držte se toho, co vás na začátku zaujalo a co vás baví, a to i ve chvíli, kdy se vám zdá, že je to divné, že to nevychází, že je to něco ujetého nebo triviálního nebo že jsou na cestě takové překážky, které nejdou překonat, a že lidé, kterých si vážíte, vůbec nechápou, proč to děláte. Držte se toho velmi houževnatě, i když výsledek může přijít za měsíc, za dva roky, v některých směrech i za dvacet let. Ale myslím si, že tohle je to, co činí vědu i lidský život hrozně zajímavými, že jsou lidé velmi různí a že jsou lidé kteří vědí, co chtějí dělat a drží se toho. A pokud to dělají důsledně a dobře, tak začne těm ostatním svítat, proč to dělají a začne to pro ně být najednou strašně zajímavý a důležitý, protože se jim to spojí s tím, co zase oni dělají dobře.

Děkuji za rozhovor!

Připravované konference na rok 2009

Zoologické dny

kdy: **12. – 13. 2. 2009**

kde: **Přírodovědecká fakulta Masarykovy Univerzity, Brno**

uzávěrka pro přihlášky a abstrakty: **9. 1. 2009**

účastnický poplatek (včetně sborníku): **450 Kč/ pro studenty 250 Kč**

webové stránky konference: **<http://www.ivb.cz/zoo/zoo.htm>**

S dotazy se elektronicky obraťte na e-mailovou adresu: **bryja@brno.cas.cz**.

Conference on Global Trade and Farm Animal Welfare

kdy: **20. – 21. 1. 2009**

kde: **Brusel, Belgie**

webové stránky konference: **<http://www.animalwelfareandtrade.com/index.php>**

Conference on Global Trade and Farm Animal Welfare

20-21 January 2009

European Human Behaviour and Evolution Association Conference

European Human Behaviour & Evolution
Association Conference

6-8 April 2009

St Andrews UK

kdy: **6. – 8. 4. 2009**

kde: **St. Andrews, Skotsko**

uzávěrka pro abstrakty: **31. 12. 2008**

webové stránky konference: **<http://biology.st-andrews.ac.uk/ehbe2009/index.html>**

8th European Symposium on Poultry Welfare

kdy: **18. - 22. 5. 2009**

kde: **Cervia, Itálie**

uzávěrka pro abstrakty: **21. 11. 2008**

webové stránky konference:

<http://www.newteam.it/WPSA2009/index.htm>

2nd Announcement

CERVIA - ITALY
18-22 May 2009

46th Animal Behavior Meeting

kdy: **22. – 26. 6. 2008**

kde: **Pirenópolis, Brazílie**

uzávěrka pro přihlášky a abstrakty: **17. 4. 2009**

webové stránky konference: **<http://www.animalbehavior.org/Brazil09>**

XXIVth International Symposium on Cerebral Blood Flow, Metabolism and Function & IXth International Conference on Quantification of Brain Function with PET

kdy: **29. 6. – 3. 7. 2009**

kde: **Chicago, USA**

uzávěrka pro abstrakty: **14. 1. 2009**

webové stránky konference: **<http://www2.kenes.com/brain/pages/home.aspx>**

43rd Congress of the International Society for Applied Ethology

kdy: 6. – 10. 7. 2009

kde: Cairns Convention Centre, Cairns, Queensland, Australia

webové stránky konference: <http://www.isae2009.com/>

International Academic & Community Conference on Animals & Society: *Minding Animals*

kdy: 13. – 18. 7. 2009

kde: Civic Precinct, Newcastle, Australia

A transdisciplinary conference exploring the interrelationships between animals and society:

webové stránky konference: <http://www.mindinganimals.com/>

S dotazy se elektronicky obračejte na e-mailovou adresu: mindinganimals@pco.com.au.

Chemical Signals in Vertebrate XII

kdy: 28. – 31. 7. 2009

kde: Dalhousie University, Halifax, Kanada

webové stránky konference:

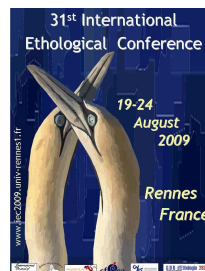
http://csiv09.dal.ca/csiv/CHEMICAL_SIGNALS_IN_VERTEBRATES_2009.html

31th International Ethological Conference

kdy: 19. – 24. 8. 2009

kde: Rennes, Francie

webové stránky konference: <http://iec2009.univ-rennes1.fr/>

Zprávy ČSEtS č. 22, říjen 2008. Vydáva Česká a Slovenská etologická společnost ako nepredajný bulletin pre členov ČSEtS. Texty neprešli jazykovou úpravou. Príspevky zasielajte na adresu: CaSetolspol@gmail.com